- Του Ιωάννη Παπανικολάου, Σχη ε.α. -

Οι Γερμανικές στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις του 19ου αιώνα και η Διοίκηση Αποστολής

Ενώ στις Ηνωμένες Πολιτείες ο αξιωματικός ήταν ένα ακόμα γρανάζι μεταξύ των άλλων σε μια τεράστια μηχανή, ένα μέλος της μεγάλης ομάδας, στη Γερμανία, ο αξιωματικός θεωρείτο ο διακόπτης στη μηχανή ή ακόμα και ολόκληρη η πηγή τροφοδοσίας της. Κατά συνέπεια, η μέγιστη δυνατή μέριμνα δινόταν για την επιλογή των αξιωματικών και κανένα κόστος δεν ήταν πολύ μεγάλο ή οι προκλήσεις πολύ υψηλές. Πράγματι, κατά τη διάρκεια αρκετών στρατιωτικών επεκτάσεων στην ιστορία της Πρωσίας και της Γερμανίας, υποστηρίχθηκε σωστά ότι ήταν καλύτερο να έχουν ένα μικρότερο στρατό σωστά καθοδηγούμενο, από ένα μεγάλο στρατό καθοδηγούμενο από ένα μέτριο σώμα των αξιωματικών. ***Dr. Jörg Muth, Command Culture p.182***

Ως έθνος που περιβαλλόταν από αρκετούς πιθανούς εχθρούς, η Πρωσία αναγκάστηκε να αναπτύξει ένα δόγμα γρήγορης νίκης επικεντρωμένο στην επιχειρησιακή και τακτική αριστεία. Το αποτέλεσμα αυτής της αντίληψης ήταν η ανάπτυξη της Auftragstaktik. Η Auftragstaktik ως έννοια αναφέρεται για πρώτη φορά σε στρατιωτικό έγγραφο του 1888, και στη Δύση μεταφράστηκε, μάλλον όχι με αρκετή ακρίβεια, ως «Διοίκηση Αποστολής».

Οι Πρώσοι και μετέπειτα οι Γερμανοί αξιωματικοί κατάφεραν επίσης να συνδέσουν τη νέα αντίληψη της Διοίκησης Αποστολής, με την εκπαίδευση των ηγετών τους, προκειμένου να επιτύχουν την ταχεία μετάβαση από την ειρήνη στον πόλεμο.

Τα αποτελέσματα αυτής της νέας αντίληψης ήταν οι νίκες επί της Δανίας το 1864, της Αυστρίας το 1866, της Γαλλίας το 1870, το Ανατολικό Μέτωπο 1914-1917, η Άμυνα το 1917, οι Επιθέσεις την άνοιξη του 1918 στο Δυτικό Μέτωπο[1] και οι επιχειρήσεις του 1939-1941.

Επίσης η αποτελεσματικότητα της μπορεί να επιβεβαιωθεί από το γεγονός ότι κατά τους δύο παγκόσμιους πόλεμους οι Γερμανοί προκάλεσαν στους Συμμάχους απώλειες 1:4. Ακόμα και όταν μειονεκτούσαν αριθμητικά σε μεγάλο βαθμό, οι ηγέτες των μικρών μονάδων αλλά και οι μονάδες οι ίδιες αγωνίστηκαν εξαιρετικά (π.χ. Νορμανδία 1944 και Ανατολικό Μέτωπο 1942-45). Μόνο η αλαζονεία των ανώτερων ηγετών επηρεασμένων από τον Χίτλερ επέτρεψε σοβαρά λάθη στρατηγικής να αναιρέσουν την τακτική και επιχειρησιακή αριστεία του Γερμανικού Στρατού στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η προέλευση της Auftragstaktik (Διοίκηση Αποστολής) ο Μέγας Φρειδερίκος

Η Πρωσία ήταν μια μικρή χώρα με μικρό πληθυσμό. Η επέκταση και η άνοδός της οφείλεται κυρίως στον αυτοκράτορα Φρειδερίκο τον Β'.

Ο Φρειδερίκος Β', αργότερα ο Μέγας, (24/1/1712 – 17/8/1786) είχε μια δύσκολη παιδική ηλικία καθώς ο πατέρας του βασιλιάς Φρειδερίκος Γουλιέλμος Α' του φερόταν πολύ σκληρά προσπαθώντας να τον σκληραγωγήσει. Όμως, η μητέρα του, Σοφία Δωροθέα, με έντονο ενδιαφέρον στα καλλιτεχνικά δρώμενα επηρέαζε περισσότερο τον νεαρό Φρειδερίκο, γεγονός που εξόργιζε τον πατέρα του. Σε ηλικία 18 ετών προσπάθησε να δραπετεύσει στην Αγγλία, συνελήφθηκε και φυλακίστηκε αφού προηγουμένως υποχρεώθηκε να παρακολουθήσει την εκτέλεση του φίλου του που τον είχε βοηθήσει να σχεδιάσει την δραπέτευσή του. Όταν τελικά ανέβηκε στο θρόνο της Πρωσίας το 1740, μετά τον θάνατο του πατέρα του σε ηλικία 28 ετών, έθεσε σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα αναζωογόνησης της οικονομίας και ενίσχυσης του Στρατού, ο οποίος αποτελούσε και την κυριότερη μέριμνα του. Ως ηγέτης υπήρξε ιδιαίτερα συγκεντρωτικός και αυταρχικός, έδειχνε ελάχιστη εμπιστοσύνη στους ανθρώπους, τρέφοντας μία μόνιμη καχυποψία *(«Όσο περισσότεροι δημόσιοι υπάλληλοι, τόσο περισσότεροι κλέφτες»)*. Η εφευρετικότητα του σε ό,τι αφορούσε την πολεμική τέχνη ήταν αδιαμφισβήτητη. Ο Φρειδερίκος ήταν πρόθυμος να επωφεληθεί από την εμπειρία του *(«Μόνο ένας ανόητος θα μπορούσε να ισχυρισθεί, ότι ήταν το ίδιο ψύχραιμος κατά την πρώτη του μάχη όσο και κατά τη δέκατη»)*. Το σωματικό σθένος που του εξασφάλισε η σκληρή διαπαιδαγώγηση *(«Είμαι πάνω στο άλογο μου ακόμη και άρρωστος, όταν άλλοι στη θέση μου θα βρισκόταν στο κρεβάτι κλαψουρί-*

Μάχη Mollwitz: Επίθεση Πρωσσικού στρατού

ζοντας»), βρήκε το ταίρι της στην οξύνοια και στην αποφασιστικότητα *(«Όλος ο κόσμος καταφρονεί τους στρατιωτικούς διοικητές, οι εφημερίδες τους χλευάζουν, αλλά από τους χιλιάδες που τους ασκούν κριτική δεν μπορεί να βρει κανένας ούτε έναν που να μπορεί να διοικήσει ακόμη και ένα τάγμα»)*. Ήταν ο πρώτος βασιλιάς που ασκούνταν στη γραμμή με τους απλούς στρατιώτες.

Ο Φρειδερίκος συμμετείχε για πρώτη φορά σε πόλεμο σε ηλικία 29 ετών έχοντας ελάχιστη πολεμική γνώση και εμπειρία. Στην πρώτη μάχη του, στο Mollwitz 10 Απριλίου 1741, εναντίον της Αυστρίας, οι δύο πτέρυγες του πρωσικού στρατού νικήθηκαν. Ο βασιλιάς, αναστατωμένος και βλέποντας την κατάσταση να εξελίσσεται αρνητικά, κάλπασε για να συγκεντρώσει ενισχύσεις. Εν τω μεταξύ, ο γηραιός στρατάρχης von Schwerin διέταξε το κέντρο του πρωσικού στρατού να επιτεθεί. Το αποτέλεσμα ήταν η Πρωσία να κερδίσει τη μάχη, έχοντας όμως βαριές απώλειες.

Ο Φρειδερίκος συνειδητοποιεί τότε δύο πράγματα: α) να μην αφήσει ποτέ ξανά το πεδίο της μάχης, β) να αντλήσει από την εμπειρία των παλαιών παλαίμαχων διοικητών συνταγμάτων του. Έκτοτε ο Φρειδερίκος επιμένει ότι οι διοικητές των συνταγμάτων του να ενεργούν με δική τους πρωτοβουλία και να ενεργούν επιθετικά. Πραγματικά μια ανήκουστη αντίληψη στην πρώιμη σύγχρονη εποχή, όπου ένας διοικητής συντάγματος ήταν υπεύθυνος μόνο για να σχηματίσει μια γραμμή, να διατηρήσει την τάξη στον σχηματισμό και να ακολουθήσει τις διαταγές.

Όμως ο Φρειδερίκος ήταν σκληρός ηγέτης. Ο πρωσικός στρατός είχε τον υψηλότερο αριθμό αξιωματικών σε στρατοδικεία, ακόμα και μέχρι το βαθμό του στρατηγού. Είναι επίσης γεγονός ότι ΠΟΤΕ ένας αξιωματικός του δεν οδηγήθηκε σε στρατοδικείο εξαιτίας ενός λάθος που οφειλόταν στην επιθετικότητα του. Ο ίδιος ο βασιλιάς φρόντισε να αποτελεί πρότυπο ηρωισμού και μαχητικού πνεύματος για τους στρατιώτες του καθώς σε απελπιστικές στιγμές θα προχωρήσει στην πρώτη γραμμή της μάχης δίνοντας έτσι ένα άνευ προηγουμένου παράδειγμα για όλους τους αξιωματικούς και στρατιώτες.

Οι Ναπολεόντειοι πόλεμοι και η Πρωσική Μεταρρύθμιση

Ο Φρειδερίκος Β’ πέθανε στις 17 Αυ-

Μάχη της Jena: Πληγωμένοι Πρώσσοι στρατιώτες αφήνουν τον πεδίο της μάχης

γούστου 1786 χωρίς να αφήσει ικανό διάδοχο. Καθώς ο ίδιος ήταν βασιλιάς και στρατιωτικός ηγέτης, ο στρατός του, αλλά κυρίως το σώμα των αξιωματικών, μαραίνεται σιγά-σιγά.

Στις 14 Οκτ. 1806 διεξάγεται η μάχη της Jena – Auerstadt, εναντίον του Ναπολέοντα. Το πεδίο της μάχης απλώνεται σε περισσότερο από 35 χιλιόμετρα με τρία διαφορετικά σημεία βαρύτητας. Οι Πρώσοι στρατιώτες αποδεικνύουν ότι είναι πολύ ανώτεροι από τα γαλλικά στρατεύματα, αλλά η πρωσική διοίκηση και ο έλεγχος ασκείται ασφυκτικά από πάνω προς τα κάτω και είναι εξαιρετικά συγκεντρωτικά. Οι Πρώσοι αξιωματικοί αν και εξαιρετικά γενναίοι, δεν θα λάβουν αποφάσεις χωρίς εντολή από την ανώτερη διοίκηση και αδυνατούν να προσαρμοστούν στη μεταβαλλόμενη μάχη. Έτσι, η διπλή μάχη τελειώνει με μια ταπεινωτική ήττα.

Σημαντικό ρόλο στην πρωσική στρατιωτική μεταρρύθμιση έπαιξε ο Gerhard von Scharnhorst ο οποίος εισήλθε στον Πρωσικό Στρατό το 1801. Ο Scharnhorst, ξεκίνησε ως αξιωματικός στο Ανόβερο το 1788, ίδρυσε το 1783 μια στρατιωτική εφημερίδα την οποία διατήρησε με διάφορα ονόματα έως το 1805. Σχηματίζεται έτσι γύρω από αυτόν μια πνευματική ομάδα αξιωματικών η οποία γράφει κείμενα και συμμετέχει σε συζητήσεις σχετικά με τα στρατιωτικά θέματα, ανεξάρτητα από το βαθμό.

Οι στρατιωτικοί μελετητές και μελλοντικοί μεταρρυθμιστές του πρωσικού στρατού μελετούν και πάλι τον Φρειδερίκο, τα πολλά γραπτά του για την ηγεσία και την πρωτοβουλία και εκ νέου αναδεικνύουν την ανεξαρτησία του τοπικού διοικητή. Οι πρώτες μεταρρυθμίσεις καθιερώνονται με τον Νόμο του 1809 όπου δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη του ηγέτη, στην αναδιάρθρωση των Σωμάτων Στρατού (ΣΣ) και Μεραρχιών και την πρώτη χρήση εξειδικευμένων επιτελικών αξιωματικών για την παροχή συμβουλών στον διοικητή. Την ίδια περίοδο θα «εφευρεθεί» το Γενικό Επιτελείο και ο ίδιος ο Scharnhorst θα γίνει ο πρώτος αρχηγός του Πρωσικού Γενικού Επιτελείου. Έμφαση θα δοθεί επίσης στην εκπαίδευση των στρατιωτών.

Ο Χέλμουτ φον Μόλτκε (ο πρεσβύτερος)

Ο Μόλτκε ήταν μαθητής από τα γραπτά του Μέγα Φρειδερίκου καθώς και μαθητής του Καρλ φον Κλαούζεβιτς. Ο Μόλτκε είναι ο πρώτος που θα διαμορφώσει την έννοια της *Auftragstaktik*, ενώ δεν ήταν ακόμη Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου.

Στην εποχή των τεράστιων στρατών και της ταχείας μεταφοράς ολόκληρων ΣΣ με το σιδηρόδρομο, η ανεξαρτησία στην διοίκηση αναδεικνύεται πιο σημαντική από ποτέ. Συγκλονισμένος από την βραδύτητα αντίδρασης της αλυσίδας της διοίκησης και την εμφανή έλλειψη πρωτοβουλίας, αναφέρει ότι *«κατά κανόνα μια εντολή θα πρέπει να περιέχει μόνο ό,τι ο υφιστάμενος, δεν μπορεί να προσδιορίσει από μόνος του, για την επίτευξη των στόχων του. Όλα τα άλλα είναι στην αρμοδιότητα του τοπικού διοικητή»*.

Όταν το 1858 έγινε Αρχηγός του Επιτελείου, ο ίδιος και οι μαθητές του υπερασπίστηκαν αδυσώπητα την εισαγωγή της *Auftragstaktik* ως ένα νέο σύστημα διοίκησης. Αρχικά η προσπάθεια αυτή καταπολεμήθηκε έντονα εντός του γερμανικού στρατού και αγνοήθηκε. Είναι χαρακτηριστικό ότι περίπου εκατόν είκοσι αμερικανοί αξιωματικοί (π.χ. στρατηγός Sherman 1872, στρατηγός Emory Upton 1875, ταξίαρχος Arthur Wagner 1888), οι οποίοι επισκέφθηκαν την Ευρώπη και την Πρωσία κατά τη διάρκεια την περίοδο 1870-1890, δεν αντιλήφθηκαν και δεν ανέφεραν καθόλου την *Auftragstaktik*.

Οι Βάσεις για την ανάπτυξη της Auftragstaktik

Η γερμανική δημόσια εκπαίδευση θεωρείτο μια από τις καλύτερες στον κόσμο. Ο υποψήφιος αξιωματικός έπρεπε να κατέχει τίτλο Abitur[2]. Η πειθαρχία ήταν ήδη καθιερωμένη σε μια εξαιρετικά αυταρχική κοινωνία και κατά ειρωνεία της τύχης, ο στρατός εισήγαγε τους υποψήφιους αξιωματικούς σε ένα από τα πιο προηγμένα και φιλελεύθερα εκπαιδευτικά συστήματα στον κόσμο.

Επιλογή των Υποψήφιων Αξιωματικών

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής το 50% των αξιωματικών προερχόταν από το Σχολεία Δοκίμων (Kadettenshulen) και το 50% από τις τάξεις του στρατεύματος. Το σώμα των υπαξιωματικών βρισκόταν σε υψηλό επίπεδο και επικεντρωνόταν κυρίως στην εκπαίδευση των στρατιωτών και τη διοίκηση τους κατά τη μάχη.

Για την ανάπτυξη των στρατιωτικών ηγετών το γερμανικό κράτος δεν έδειχνε καμία φειδώ στις δαπάνες και οι δόκιμοι αξιωματικοί εκπαιδεύονταν στα πιο σύγχρονα όπλα και εξοπλισμό. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης αποτελούνταν από λίγες διαλέξεις, πολλές ασκήσεις επί χάρτου, στρατιωτικά γυμνάσια, παιχνίδια λήψης τακτικών αποφάσεων, καθώς και από φιλελεύθερη παιδεία. Τα τεχνικά πεδία όπως

Σχολείο Δοκίμων στο Stolpe το 1793

τεθεί διοίκηση.

Μετά από δύσκολες εξετάσεις, οι νεαροί σημαιοφόροι στέλνονταν στη Kriegsschule (Σχολή Πολέμου) η οποία εποπτευόταν από το Γενικό Επιτελείο Στρατού σε επίπεδο Σώματος Στρατού, για 8-16 μήνες. Έτσι, μετά από αρκετούς μήνες στο σύνταγμα, μερικούς στην Kriegsschule, ένα συμβούλιο αξιωματικών του συντάγματος αποφάσιζε εάν ο υποψήφιος θα γίνει υπολοχαγός και θα του ανατεθεί πολεμική διοίκηση.

Με την εισαγωγή της Auftragstaktik (1860) τα καψόνια είχαν απαγορευτεί από όλα τα στρατιωτικά σχολεία. Τα καψόνια (hazing) στους νεαρούς δόκιμους αξιωματικούς θεωρούνταν βλαπτικά για την προσωπικότητα και επιζήμια για την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης, της καινοτομίας, της ειλικρίνειας και της γρήγορης σκέψης. Η απαγόρευση δεν ήταν μόνο θεωρητική αλλά και πρακτική. Μερικά από τα ληφθέντα μέτρα ήταν:

- Οι αρχαιότεροι δόκιμοι ήταν άμεσα υπεύθυνοι για την προστασία των νεότερων μαθητών. Σε περίπτωση που αποτύγχαναν έχαναν το βαθμό τους.
- Δεν υπήρχαν χώροι καψονιών στα γερμανικά στρατιωτικά σχολεία.
- Οι Αξιωματικοί ήταν παρόντες σε όλους τους χρόνους και αποτελούσαν πρότυπα στην αντιμετώπιση των νεαρών δόκιμων.
- Οι νεοφερμένοι ελάμβαναν έναν αρχαιότερο δόκιμο ως βοηθό για να τους εισαγάγει στο σύστημα.
- Ένας αρχαιότερος δόκιμος ήταν υπεύθυνος για ένα δωμάτιο νεαρών δοκίμων (λεγόταν «γέροντας δωματίου») και κρινόταν από τις επιδόσεις των νεοτέρων. Έτσι κάθε «γέροντας δωματίου» είχε κίνητρα για να προστατεύσει το «ποίμνιό» του.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του γερμανικού στρατιωτικού συστήματος ήταν το ότι η απόδοση στην ηγεσία και η κατάταξη σε 5 ηθικές κατηγορίες ανεξαρτήτου αρχαιότητας, καθόριζε την πρόοδο και την προαγωγή και όχι μόνο οι ακαδημαϊκές δυνατότητες. Παρουσιάζοντας εξαιρετικές επιδόσεις οι νεότεροι δόκιμοι θα μπορούσαν να προωθηθούν μπροστά από αρχαιοτέρους δοκίμους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δόκιμοι που είχαν αποτύχει σε πολλά μαθήματα, αλλά έδειξαν ότι ήταν εξαιρετικοί ηγέτες τους επιτρεπόταν να προχωρήσουν. Αρκετές εξετάσεις καθόριζαν επίσης την ακαδημαϊκή πρόοδο. Τέλος, με κάθε επιτυχή ολοκλήρωση εξετάσεων, η

Δόκιμος Βερολίνο 1717

η μηχανική, οι επικοινωνίες και η ιατρική ήταν οι μόνοι τομείς που επικεντρώνονταν εντατικά στα πεδία των μαθηματικών και των επιστημών.

Τα Kadettenschulen ήταν τα βασικά στρατιωτικά σχολεία και είχαν το ρόλο του προπαρασκευαστικού στρατιωτικού σχολείου (Voranstalten). Επικεντρώνονταν στην ηγεσία κατά την μάχη και την εκπαίδευση των υφισταμένων για την λήψη αποφάσεων κατά τη μάχη. Οι δόκιμοι εισέρχονταν σε αυτά σε ηλικία συνήθως 14 ετών και παρέμεναν μέχρι 17 ετών. Στη συνέχεια φοιτούσαν στο Κύριο Σχολείο Υποψηφίων (Hauptkadettenanstalt). Το προπαρασκευαστικό και το κύριο σχολείο ακολουθούσαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ενός κανονικού πολιτικού σχολείου με επιπλέον στρατιωτικές ασκήσεις και έντονη αθλητική δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης με ξιφολόγχη.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση όλων των εξετάσεων στο Κύριο Σχολείο Δοκίμων (Hauptkadettenanstalt[3]) οι δόκιμοι αξιωματικοί (σημαιοφόροι) θα μπορούσαν να παραμείνουν και να λάβουν το πτυχίο Abitur. Από αυτή την κατηγορία μόνο μια χούφτα είχαν την ευκαιρία να ορκιστούν ως υπολοχαγοί. Όλοι οι άλλοι (μεταξύ 16-19 ετών) τοποθετούνταν στα συντάγματα τους ως Σημαιοφόροι Ευγενείς (Fahnenjunker), χωρίς ακόμη να τους ανα-

Η Στρατιωτική Ακαδημία δεν ήταν ένα Σχολείο Επιτελών, αλλά ένα πραγματικό στρατιωτικό πανεπιστήμιο

στολή των δοκίμων άλλαζε ελαφρώς.

Η Σχολή Πολέμου (Kriegsschule)

Η Σχολή διαρκούσε 5-18 μήνες ανάλογα με την ικανότητα του ατόμου να προχωρήσει και τα αποτελέσματα ελεύθερων πολεμικών παιγνίων και ασκήσεων διπλής ενεργείας (force-on-force) Διδάσκονταν τακτικές Διμοιρίας και Λόχου καθώς οι μαθητές ήταν ανθυπολοχαγοί-λοχαγοί. Οι μαθητές συμμετείχαν σε τάξεις ανάλογα με την ατομική γνώση και ταχύτητα μάθησης. Για την εκπαίδευση τους χρησιμοποιούνταν Παίγνια Λήψης Τακτικών Αποφάσεων, Πολεμικά Παίγνια, συζητήσεις σχετικά με τις λύσεις των μαθητών στα προβλήματα, στρατιωτική ιστορία, πρακτική εξάσκηση στα όπλα. Στη Σχολή Πολέμου, όπως και σε όλες τις σχολές, οι Γερμανοί ζητούσαν σαφήνεια και συντομία στις διαταγές τους. Μία σελίδα ήταν το πρότυπο. Επίσης οι μαθητές είχαν αρκετό ελεύθερο χρόνο και συμμετοχή σε κοινωνικές εκδηλώσεις για την αξιολόγηση του χαρακτήρα τους εκτός υπηρεσίας.

Η Στρατιωτική Ακαδημία (Kriegsakademie)

Η διάρκεια της Ακαδημίας ήταν τρία χρόνια και το μέγεθος των τάξεων 12 έως 15 μαθητές. Η Στρατιωτική Ακαδημία δεν ήταν ένα Σχολείο Επιτελών, αλλά ένα στρατιωτικό πανεπιστήμιο με σκοπό να αυξήσει και να προωθήσει το επίπεδο της στρατιωτικής γνώσης μέσα στο στρατό.

Κάθε τάξη την αναλάμβανε ένας κύριος εκπαιδευτής *(Hörsaalleiter)* ο οποίος ήταν ελαφρώς ανώτερος από τους μαθητές και ο οποίος έπρεπε να κερδίσει το σεβασμό τους μέσα από την απόδοση του. Αυτός συνήθως δίδασκε στρατιωτική ιστορία και τακτική. Άλλοι εκπαιδευτές δίδασκαν άλλα θέματα. Η θέση του εκπαιδευτή αξιωματικού δεν θεωρείτο μια «νεκρή» θέση, αλλά ήταν απολύτως σεβαστή. Ως εκπαιδευτές επιλέγονταν οι "καλύτεροι των καλυτέρων", μετά από περιφερειακή έρευνα, δοκιμαστική διάλεξη και αξιολόγηση, από αξιωματικούς της ανώτερης διοίκησης. Ήταν δε εντελώς ελεύθεροι στη διδασκαλία τους χωρίς να δεσμεύονται από κάποιο δόγμα. Είναι χαρακτηριστικό ότι όσοι αμερικανοί αξιωματικοί έρχονταν σε επαφή με τους Γερμανούς αξιωματικούς-εκπαιδευτές την περίοδο αυτή, δήλωναν «γοητευμένοι» από τις ικανότητες διδασκαλίας τους.

Ο Hörsaalleiter έπρεπε επίσης να συντάξει αξιολόγηση για το χαρακτήρα κάθε μαθητή. Τέλος, ο Hörsaalleiter μπορούσε να κάνει μόνο κύκλο (stint). Στη συνέχεια έπρεπε να επιστρέψει πίσω στη Μονάδα του, λόγω του φόβου να αποξενωθεί από το στράτευμα *(truppenfremd)*.

Έμφαση είχε δοθεί στο «καμία λύση σχολείου», κατά τη διάρκεια όλων των ασκήσεων. Οι μαθητές κριτίκαραν ελεύθερα τις λύσεις των εκπαιδευτών και αντίστροφα. Τα πολεμικά παίγνια ήταν ελεύθερης περιστροφής και όχι με σενάριο. Συχνά, διαρκούσαν αρκετές ημέρες και η κατάσταση μεταβαλλόταν ανάλογα με το ποια λύση επιλεγόταν στο τέλος της ημέρας. Συχνά η λύση των μαθητών έλυνε το πρόβλημα του παιγνίου. Το στοιχείο του αιφνιδιασμού-έκπληξης υπήρχε σε κάθε πολεμικό παίγνιο. Ένα άλλο χα-

ρακτηριστικό της εκπαίδευσης ήταν το *«Führerausfall», ο «θάνατος του ηγέτη»*. Έτσι, υπήρχαν προκαθορισμένες θέσεις και όλα τα μέλη του πολεμικού παιχνιδιού ήταν άμεσα περιστρεφόμενα/εναλλασσόμενα.

Στο τέλος των τριών χρόνων γινόταν έγγραφη αξιολόγηση χαρακτήρα για κάθε μαθητή. Από τους αποφοίτους της *Kriegsakademie* μόνο το 15-30% επιλεγόταν για θέσεις Γενικού Επιτελείου. Στη συνέχεια, γινόταν επιπλέον «βοτάνισμα» και στο τέλος μόνο ένα κλάσμα έφτανε στο Μεγάλο Γενικό Επιτελείο.

Πρόγραμμα Διδασκαλίας

Η Στρατιωτική Ηγεσία και η εκπαιδευτική κοινότητα της Σχολής συμμετείχαν ενεργά σε συζητήσεις για την εξέλιξη του προγράμματος σπουδών βασιζόμενοι σε σύγχρονες μεθόδους μάθησης. Οι Σχολές δεν ακολουθούσαν κεντρικά καθοριζόμενο πρόγραμμα διδασκαλίας αλλά εφάρμοζαν το δικό τους, βασιζόμενοι στα αναμενόμενα αποτελέσματα που καθορίζονταν από την στρατιωτική ηγεσία.

Ο ελεύθερος χρόνος και η άδεια ήταν μέρος της αξιολόγησης του ηγέτη και παρέχονταν αρκετά γενναιόδωρα σε σύγκριση με την Αμερικανική ή την Ελληνική Στρατιωτική Ακαδημία της ίδιας περιόδου. Ο ελεύθερος χρόνος δεν θεωρείτο σπατάλη άλλα ένας τρόπος για να αποκαλυφτεί ο χαρακτήρας και η αυτοπειθαρχία του μαθητή.

Η αποφοίτησή και το σύστημα βαθμολόγησης ήταν αρκετά περίπλοκα. Οι γερμανοί «ευέλπιδες» αξιολογούνταν τόσο για τον χαρακτήρα όσο και την για την ακαδημαϊκή ικανότητα. Η αρχαιότητα και η ιεραρχία δεν ήταν σταθερές.

Εξέλιξη

Όλοι οι ανθυπολοχαγοί με 5-8 χρόνια υπηρεσίας έπρεπε να συμμετάσχουν σε περιφερειακές στρατιωτικές εξετάσεις. Αρχικά οι εξετάσεις ήταν εθελοντικές αλλά μετά το 1870 έγιναν υποχρεωτικές. Η προετοιμασία για τις εξετάσεις διαρκούσε ένα χρόνο και οι υπολοχαγοί συμμετείχαν σε αυτές όταν ο διοικητής συντάγματος θεωρούσε ότι ήταν έτοιμοι.

- Οι εξετάσεις διαρκούσαν πέντε έως επτά ημέρες και περιελάμβαναν:
- Εφαρμοσμένη τακτική (διοίκηση ενισχυμένου συντάγματος σε δύο περιπτώσεις)
- Πρόβλημα άσκησης επί χάρτου
- Δοκίμιο ιστορίας
- Συνταγματικό δίκαιο
- Ερώτηση «Τι νομίζετε». Για παράδειγμα, «είναι το νέο θωρακισμένο αυτοκίνητο του ιππικού, επίσης κατάλληλο για το πυροβολικό; Τι είδους τροποποιήσεις θα συνιστούσατε;».
- Μετάφραση κειμένου. Οι Γερμανοί αξιωματικοί έπρεπε να αποδείξουν ικανότητα σε 2 γλώσσες
- Αθλητικές εξετάσεις

Η εκτίμηση του χαρακτήρα του δοκίμου από τον διοικητή συντάγματος υπολογιζόταν όσο τα αποτελέσματα των εξετάσεων. Τέλος, οι αξιωματικοί προκειμένου να έχουν καλύτερη αντίληψη του περιβάλλοντος τους έκαναν περιστροφή σε διάφορους κλάδους για έξι μήνες: π.χ. αξιωματικοί πεζικού υπηρετούσαν σε μονάδες πυροβολικού. Από τους επιτυχόντες ένα ποσοστό 15-30% επιτρεπόταν να εισέλθουν στο Kriegsakademie.

Πρακτικές Ειρηνικής περιόδου

Δεν υπήρχε κάποια ιδιαίτερη υπηρεσία που καθόριζε το Δόγμα, ούτε και κάποιος ➤

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Jörg Muth, Command Culture: Officer Education in the U.S. Army and the German Armed Forces, 1901-1940, in the Consequences for World War II4
2. Bruce I Gudmundsson, Storm Troop Tactics: Innovation in the German Army 1914-1918
3. Eitan Shamir, Transforming Command: The Pursuit of Mission Command in the U.S., and Israeli Armies
4. William S. Lind, Maneuver Warfare Handbook
5. Martin van Creveld, Fighting Power: German and U.S. Army Performance, 1939-1945
6. James Corum, Roots of Blitzkrieg: Hans von Seeckt and German Military Reform
7. David T. Zabecki Ph.D, Germany at War: 400 Years of Military History
8. Michael D. Krause, R. Cody Phillips, Historical Perspectives of the Operational Art, Center of Military History (U S Army).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. «Με τι πραγματικά έμοιαζε η γερμανική έννοια της Auftragstaktik; Φαίνεται να αποτελείτο από αυτά τα στοιχεία: ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων, ελευθερία δράσης, πρωτοβουλία, επιχειρησιακή Πρόθεση του Διοικητή, αμοιβαία εμπιστοσύνη, προωθημένη διοίκηση και Τεχνικές Τάξης-πειθαρχίας. Κάθε στοιχείο ήταν σε κάποιο βαθμό εξαρτώμενο από τους άλλους. Τα περισσότερα από αυτά τα στοιχεία ήταν στο γερμανικό στρατό για μεγάλο χρονικό διάστημα. Εκστρατεία, Σεπτέμβριος 2006, Joint Warfighting School σελ. 37

2. «Μέχρι το 1941 οι Αμερικανοί είχαν αναγνωρίσει το πλεονέκτημα της γερμανικής πρακτικής της διοίκησης και βάσισαν τους νέους Κανονισμούς Υπηρεσίας (FSRs) στα γερμανική εγχειρίδια Ηγεσία των στρατευμάτων του 1933-1934. Παρ' όλα αυτά, οι Αμερικανοί απέτυχαν να συλλάβουν την ουσία της γερμανικής προσέγγισης, επικεντρωμένης στην τριβή και την ευκαιρία και τη γενικότερη αντίληψη ότι ο πόλεμος είναι ελεύθερη δημιουργική δραστηριότητα. Η αμερικανική προσέγγιση επηρεάστηκε από τις αρχές της επιστημονικής διαχείρισης του Φρειδερίκου Τέιλορ. Αναζήτησαν τον έλεγχο του πόλεμου μέσω αποτελεσματικών διαδικασιών σχεδιασμού και εκτέλεσης. Έτσι, για παράδειγμα, οι κανονισμοί τόνιζαν την πίστη σε αντίθεση με την ανεξάρτητη δράση. Δρ Eitan Shamir, Transforming Command: The Pursuit of Mission Command in the U.S., and Israeli Armies σ. 62

κεντρικός έλεγχος εκτός από την καθοδήγηση του Γενικού Επιτελείου, η οποία ήταν ελάχιστη. Οι οδηγίες χωρούσαν σε μία σελίδα και περιέγραφαν τα αποτελέσματα αναφορικά με την κατάρτιση και τι καθόριζαν τα πολεμικά σχέδια. Στον μόνο τομέα που δεν εφαρμοζόταν η Διοίκηση Αποστολής ήταν τα σχέδια κινητοποίησης (επιστράτευσης), τα οποία εφαρμόζονταν αυστηρά.

Οι διοικητές των συνταγμάτων ήταν υπεύθυνοι για την ανάπτυξη των υφισταμένων τους και την εκπαίδευση των μονάδων τους. Η τυπική στρατιωτική εκπαίδευση τελείωνε στο επίπεδο του ανθυπολοχαγού ή του λοχαγού, εάν ο αξιωματικός είχε επιλέξει να παρακολουθήσει το Kriegsakademie.

Οι προαγωγές σε καιρό ειρήνης ήταν αποκεντρωμένες στο σύνταγμά μέχρι και το βαθμό τους αντισυνταγματάρχη, ενώ των συνταγματαρχών και πάνω ήταν κεντρικά ελεγχόμενα. Η αναλογία των βαθμών πεδίου και επιτελών ήταν πολύ μικρή και η συνολική αναλογία αξιωματικών προς στρατιώτες ήταν 3-5%.

Η ανεξαρτησία των διοικητών εκτιμούνταν περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Ευρύτητα, στο πλαίσιο της πρόθεσης του διοικητή, δινόταν και στην εκπαίδευση των μονάδων με βάση τα αποτελέσματα. Οι Διοικητές και οι μονάδες τους αξιολογούνταν με βάση τα αποτελέσματα των ετήσιων ελεύθερων ασκήσεων διπλής ενεργείας (force-on-force) και των πολεμικών παιγνίων Μεραρχιών, Σώματος Στρατού, Στρατιάς. Οι μεραρχίες ήταν υπεύθυνες για την ενσωμάτωση των τελευταίων διδαγμάτων από τους αξιωματικούς Γενικού Επιτελείου σταλμένους να παρατηρούν τις πιο πρόσφατες συγκρούσεις και να σχηματίζουν ομάδες διδασκαλίας με βάση την ανάγκη.

Οι συζητήσεις μέσω επαγγελματικών περιοδικών και εφημερίδων ενθαρρύνονταν ιδιαίτερα.

Πρακτικές Πολεμικής Περιόδου

Σε όλα τα εγχειρίδια αλλά και η στρατιωτική κουλτούρα ενθάρρυναν την ατομική αριστεία, την ανεξαρτησία, την πρωτοβουλία, την αποφασιστικότητα και την καινοτομία, την πίστη στις διαδικασίες και τους κανονισμούς αλλά και την αφοσίωση στην ιεραρχία.

Ήδη από την εποχή των πολέμων της γερμανικής ενοποίησης (1864, 1866 και 1870) οι αξιωματικοί ενθαρρύνονταν να μην υπακούουν σε ξεπερασμένες εντολές, αν αισθάνονταν ότι η κατάσταση το απαιτούσε.

Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, ήταν ο πρώτος πόλεμος όπου οι υπαξιωματικοί και οι διοικητές ομάδων είχαν την εξουσία κατά την επίθεση να αλλάζουν τις καθορισμένες προσβάσεις αν ήταν να αποφύγουν τις εχθρικές δυνάμεις. Επίσης ο διοικητής του τάγματος σε επαφή μπορούσε να αποφασίσει πού θα αντεπιτεθούν οι ενισχύσεις ακόμη κι αν ο διοικητής των ενισχύσεων ήταν ιεραρχικά ανώτερος του.

Η συνοχή των μονάδων διατηρήθηκε, σχεδόν με κάθε κόστος μέχρι και το 1944. Οι Μεραρχίες αποσύρονταν από τη πρώτη γραμμή, λάμβαναν αντικαταστάσεις, από τις ίδιες περιοχές και ενσωμάτωναν τα διδάγματα σε μεραρχιακά σχολεία. Είναι εντυπωσιακό ότι ολόκληρες μεραρχίες μπορούσαν να καταστραφούν σε προηγούμενες μάχες, αλλά να επιστρέψουν πιο αποτελεσματικές χρησιμοποιώντας τον πυρήνα των βετεράνων που είχαν απομείνει.

Οι Γερμανοί αξιωματικοί όλων των βαθμίδων, αισθάνονταν την υποχρέωση να ηγηθούν δια του παραδείγματος, εάν η περίσταση το επέβαλε.

Πλεονεκτήματα της γερμανικής αντίληψης εκπαίδευσης και Auftragstaktik

Τα αποτελέσματα της γερμανικής αντίληψης για την στρατιωτική εκπαίδευση και της Διοίκησης Αποστολής μπορούν να συνοψισθούν στα ακόλουθα:

- Ταχύτερη λήψη αποφάσεων και εντολών
- Επιτρέπει για ασυνήθιστες λύσεις έκτος δόγματος και έτσι κρατά τον εχθρό σε άγνοια και εκτός ισορροπίας
- Μεγαλύτερη ευελιξία κατά τη διάρκεια του αγώνα
- Ενίσχυση της μαχητικής δύναμης
- Καλύτερο κλίμα διοίκησης, διότι βασίζεται στην εμπιστοσύνη
- Αυστηρότερη επιλογή
- Μικρότερος αριθμός αξιωματικών (3-5% του συνόλου των αξιωματικών δύναμης)

Συνοψίζοντας

Η γερμανική επανάσταση στις στρατιωτικές υποθέσεις κατά τον 19ο αιώνα, οφείλεται στην διαφοροποίηση της χρήσης των διατιθέμενων τότε μέσω με ένα «επαναστατικό» για την εποχή τρόπο. Οι συγκρίσεις με την σημερινή εποχή είναι αναπόφευκτες αλλά θα πρέπει να θυμόμαστε ότι ήταν διαφορετικές εποχές και διαφορετικές συνθήκες.

Μερικά σημεία που αξίζει να επισημανθούν είναι:

- Η εμπιστοσύνη και η αποκέντρωση της διοίκησης είναι μερικά μόνο από τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής ανάπτυξης που θα μπορούσαμε να υιοθετήσουμε.
- Το σύστημα εκπαίδευσης και εξέλιξης-προαγωγών υποστήριζαν τον τρόπο μάχης (Auftragstaktik).
- Η ανάπτυξη της προσαρμοστικότητας, της καινοτομίας, της αποφασιστικότητας και της δύναμης του χαρακτήρα ξεκινούσαν στην αρχή της καριέρας του ηγέτη, όχι αργότερα.
- Η καλή τακτική και επιχειρησιακή τέχνη δεν είναι αντίδοτο για την έλλειψη ή την κακή στρατηγική
- Η αλαζονεία δεν είναι υποκατάστατο του επαγγελματισμού, όπως ανακάλυψαν οι ίδιοι οι Γερμανοί κατά το Β' ΠΠ στο Ανατολικό Μέτωπο και οι Ισραηλινοί το 1973. Ποτέ δεν πρέπει να υποτιμάς τον αντίπαλό σου.

Ο γερμανικός στρατός του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα, ο Ισραηλινός (1948-1973) και ο Αμερικανικός (4η Τεθωρακισμένη Μεραρχία, 101η Αερομεταφερόμενη Μεραρχία, 87η Μεραρχία Πεζικού) αποτελούν τα καλύτερα παραδείγματα πρακτικής εφαρμογής της Διοίκησης Αποστολής.

---

1. Στις επιχειρήσεις αυτές παρατηρήθηκε τακτική αριστεία, αλλά και επιχειρησιακή ακινησία η οποία επιλύθηκε τα μεσοπολεμικά χρόνια.
2. Γενικά προσόντα για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
3. Το κυριότερο από αυτά ήταν το Hauptkadettenanstalt (HKA) στο Βερολίνο. Το "Hauptkadettenanstalt" κατασκευάστηκε το 1873-74 ως η κύρια Αυτοκρατορική Ακαδημία της Γερμανικής Αυτοκρατορίας. Η απόφαση για την κατασκευή της ακολούθησε την ίδρυση της Γερμανίας ως κράτος το 1871. Μετά την γερμανική ενοποίηση ο Κάιζερ θέλησε να ενοποιήσει την στρατιωτική εκπαίδευση που προηγούμενα παρεχόταν από τρεις ακαδημίες. Η πρώτη τάξη αποφοίτησε το 1878. Κατά τη διάρκεια του Α' ΠΠ σχεδόν 3,000 απόφοιτοι της "Hauptkadettenanstalt" σκοτώθηκαν. Σήμερα στεγάζεται εκεί η Αμερικανική Ταξιαρχία Βερολίνου (Andrews Barracks).